

Regionalne konsultacije s novinarima

Novi Sad, Srbija
26. septembar 2009.

Regionalne konsultacije s novinarima organizovalo je Nezavisno društvo novinara Vojvodine (Srbija). Skupu je prisustvovalo ukupno 47 učesnika, osnivača, direktora, glavnih i odgovornih urednika, urednika i novinara medija iz regiona. Predavači su bili Bogdan Ivanišević iz Međunarodnog centra za tranzicionu pravdu, Nataša Kandić (Fond za humanitarno pravo, Srbija) i Vesna Teršelič (Documenta, Hrvatska). Moderatori su bili Dinko Gruhonjić (Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Srbija), Eugen Jakovčić (Documenta, Hrvatska) i Aleksandar Trifunović (Buka, BiH). O skupu su izveštavali agencija SRNA (BiH), TV B92 i Radio Pančevo.

Predlozi, mišljenja, preporuke učesnika

Inicijativa REKOM je otvorila prostor za raspravu o prošlosti u čitavom regionu i stvorila koaliciju koja ima snagu da od vlada zahteva formiranje REKOM.

Postoji mogućnost da države, na primer, jedna, kaže „ne, nećemo to“. Ali to šta će biti rezultat ove regionalne debate je osvojen prostor za raspravu o prošlosti. Nikad više niko neće moći da isključi, da zatvori, da kaže „nema te rasprave“. Jednom stvorena Koalicija za REKOM je takva snaga da više nikada neće dati mira ni jednoj vladi, u odnosu na ono šta je ta koalicija tražila, a to je osnivanje zvanične Regionalne komisije koja bi se bavila utvrđivanjem činjenica o ratnim zločinima. (Nataša Kandić, Fond za humanitarno pravo, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Milion potpisa za REKOM nije garancija da će vlade zemalja u regionu prihvatiti Inicijativu za formiranje REKOM.

Što se tiče ove ideje, ja uopšte ne sumnjam da će se skupiti milion potpisa, ali mi se čini, da kasnije, kad se to prikupi, ako vlade zemalja u regionu (...) ne prihvate ovu inicijativu [za formiranje REKOM] (...) onda se bojim da će to slabo proći. (Luka Brailo, Novi list, Hrvatska, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Pored političke volje, potrebna je podrška vlasnika i urednika medija koji mogu da pomognu da inicijativa bude predstavljena na pravi način.

Čini mi se da se nakon ovoga mora sjesti sa urednicima, ali i sa vlasnicima medija u regiji, jer ako oni ne budu dali podršku uz onu famoznu političku volju, bojim se da ovo o čemu mi pričamo i te dobre ideje (...) i časne namjere REKOM-a neće biti predstavljene na način na koji će povećati kasnije efekte. (Luka Brailo, Novi list, Hrvatska, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Medijska grupa koja bi (...) predvodila odnose [Koalicije za] REKOM prema javnosti i prema medijima bi trebala da sazove sastanke sa određenim medijskim grupama, direktore, radijske, za tisak, za agencije, da se zasebice, zavisno od medijskog profila fokusira pitanje i na kraju krajeva način na koji će se izvještavati, praviti ili tempirati određeni događaj, vijest i obavještavati javnost. (Zoran Ilić, FENA, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Radi dogovora o praćenju inicijative REKOM potrebno je što pre organizovati sastanak sa direktorima javnih servisa i vlasnicima svih medija. Važno je da mediji odrede novinare koji će izveštavati.

Imam (...) jednu vrstu sugestije za inicijatore i članove Koalicije za REKOM. Da bi na sledećim konsultacijama, a vezane za problem praćenja ove teme u medijima i tako dalje trebalo definitivno da budu direktori javnih servisa i vlasnici svih medija (...) Konsultacije trebalo organizovati sa ljudima koji na neki način odlučuju i kreiraju uređivačke koncepte medija. (Aleksandar Reljić, TV Pink, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Kad radimo konsultacije da nam vi kao ljudi u medijima, direktori, urednici, sugerišete ili vaše urednike s kojima trebamo raditi ili ljude koji bi svakako trebalo da se pozovu na naše skupove. Mi plaćamo te troškove dolaska, puta, što je često velika prepreka da neki novinar dođe i prisustvuje nekom događaju. (Aleksandar Trifunović, Buka, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Potrebno je ispitati ulogu medija pre i tokom sukoba.

Kolega (...) je postavio važnu tezu (...) izgovarajući zagovor za ispitivanje uloge medija tijekom devedesetih (...) Ispitivanje uloga medija tijekom 90-tih je važno, ali je važno ustanoviti ulogu medija i za ono neko razdoblje prije 90-tih kada je zapravo orkestracija zbivanja počela. (Željko Hodonj, HINA, Hrvatska, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Mora biti zabeleženo šta je sve i na koji način su mediji doprineli ne samo da se pripremi sukob ili milje za izbijanje sukoba, nego da su i taj sukob često pospešivali: mržnja je bila jača, strah, likvidacije, ubistva i kršenje ljudskih prava veća i strašnija. (Branislava Opranović, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Najveće prepreke u BiH su nejasan odnos vlasti prema ratnim zločinima i nerealno očekivanje inicijatora REKOM-a da partneri budu vlasti koje negiraju zločine.

Ispod ovog projekta, da bi on krenuo u realizaciju, postoji jedno čitavo minsko polje vrlo ozbiljnih prepreka (...) Prva prepreka (...) jeste meni još uvek nejasan odnos vlasti (...) prema ratnim zločinima (...) Ovde posebno govorim o Bosni i Hercegovini ... Sada smo svedoci da imamo jednu treću fazu (...) Govorim ovdje (...) o negaciji zločina (...) Dakle, mi se nalazimo u fazi u kojoj očekujemo da (...) ljudi kojima pripada najveći dio vlasti

(...) da oni budu partneri inicijatora ove ideje (...) Regionalne komisije. Ja mislim da je to, manje ili više, ali praktično nemoguća misija. (Senad Pećanin, Dani, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Slika činjenica o ratnim zločinima nije dovoljna bez analize uzroka i konteksta, ali u slučaju bivše SFRJ to bi značilo vraćanje u daleku prošlost [XIV vek].

Sledeća nagazna mina (...) to je dilema da li bi se ova Regionalna komisija bavila samo činjenicama ili i uzrocima. Ako se radi o činjenicama (...) mislim da (...) tu nema previše nepoznanica, bez obzira da li bi priliku za iznošenje svoje istine i svog iskustva imale samo žrtve ili čak počinioci zločina (...) Naravno da slika tih činjenica do kojih bi se moglo doći ne bi bila (...) moguća ni izbliza na nivou na kome bi to bilo poželjno i potrebno bez analize uzroka tih događaja (...) A ako krenemo sa kontekstom, onda (...) krećemo sa istorijom (...) Ja sam apsolutno siguran da bi ukoliko bi se krenulo sa analizom uzroka ili oslikavanjem konteksta (...) da bi dobacili do XIV vijeka. Ja prosto ne vidim na područjima naše države, ni akademski ambijent, niti jedan ambijent u društvu u kome je poželjno činjenično povezivanje istorije. (Senad Pećanin, Dani, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Naravno da svaka priča ima svoj kontekst, ali je moja neka preporuka da se ipak u početku zadržite na nečemu što su gole činjenice. (Sanda Savić, B92, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Za medije je teško da prate proces kao što prate događaj. Otežavajuća je i činjenica da je danas manje donatora za medije koji izveštavaju o ratnim zločinima.

Za medije je teško (...) pratiti proces (...) na isti način na koji se prati događaj (...) Ono što je ovde takođe (...) bitno naglasiti su resursi kojima raspolažu mediji za praćenje nečega što je proces (...) Veliki doprinos jedne grupe medija na prostoru bivše Jugoslavija na razotkrivanju ratnih zločina bio je (...) u vremenu kada je većina tih medija bila, manje ili više izdašno donirana (...) iz međunarodnih organizacija (...) Činjenica je da danas takve pomoći više nema i činjenica je da recimo jedan medij koji je dao, mislim bez predsedana (...) doprinos (...) jednom hrabrom, časnom (...) novinarstvu kakav je Feral tribune, da je morao biti ugašen, (...) iz razloga što se nije mogao naći među stotinama donatora (...) nijedan koji je video smisao i možda ideju da je bolje omogućiti egzistenciju Feral Tribune-a nego držati dvije konferencije. (Senad Pećanin, Dani, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

U medijima su i novinari koji su pripremali rat. Da li se sa takvim medijima može i treba ostvariti saradnja?

Da li možemo da očekujemo da će ti isti mediji koji su pripremali prostor za rat, koji su za vreme rata radili tako i tako, a (...) među članovima tih redakcija ima tih istih ljudi koji su radili ranije (...) kako će sada ti mediji objaviti priču koju mi sada treba da prezentujemo na osnovu činjenica koje smo prikupili? (Branislava Obranić, Nezavisno

društvo novinara Vojvodine, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Ideja [formiranje REKOM] je dobra, ali u aktuelnom medijskom, kulturnom i političkom ambijentu nije moguće ostvariti ovu ideju.

Ja svakako mislim da je ovo jedna dobra ideja, ali ja ne vidim u ambijentu svih naših država kako medijskom, tako i političkom, kulturnom, ne vidim način da je moguće realizirati ovaj projekat. (Senad Pećanin, Dani, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Glavna vrednost REKOM mora biti istina, mir porodica žrtava i pomirenje među zajednicama. U ostvarenju tih ciljeva REKOM mora da računa na amnestiju i zaštićene svedoke.

Rekao bih da glavna vrednost REKOM-a mora biti istina. Za REKOM mora biti mnogo važnije koliko će porodica žrtava saznati istinu nego koliko će zločinaca biti u zatvorima. Dakle, imunitet u zamenu za istinu (...) Zarad mira porodica koji ne znaju šta se dogodilo sa njihovim najmilijima, zarad istine i eventualne sahrane posmrtnih ostataka žrtava, REKOM mora posvetiti posebnu i veliku pažnju nečemu što se zove amnestija i nečemu što se zove zaštićeni svedok (...) Glavna vrednost REKOM-a mora biti istina zarad mira porodica žrtava i pomirenja među zajednicama (Željko Tvrđišić, Društvo novinara Kosova i Metohije, Kosovo, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Države u regionu koje ne priznaju činjenice koje je utvrdio Haški tribunal teško će prihvatiti inicijativu za formiranje REKOM.

Dakle, nesporne su činjenice da je Haški sud ustanovio činjenice na svim stranama, ali njih zapravo politike ne priznaju i zbog toga mislim da će biti vrlo teško nagovoriti vlade zemalja kojima ćete vi pristupiti sa ovim projektom. (Damir Šimić, TV BH1, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Treba poći od činjenica koje su utvrdili Haški tribunal i domaći sudovi – protiv toga se niko neće buniti.

Mislim da bi za početak najbitnije bilo (...) bazirati se isključivo na činjenicama. Jer mi imamo presude i Haškog tribunala i domaćih sudova i mislim da bi za početak najbolje koristiti te činjenice, pravosnažne presude koje su donele neovisne sudije, protiv kojih se ljudi neće moći pobuniti. A onda dalje to širiti (Dženana Karup-Druško, Dani, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

U BiH se još uvek manipuliše podatkom od 200.000 stradalih Bošnjaka, iako je Istraživačko-dokumentacioni centar utvrdio da je ubijeno, stradalo i nestalo ukupno oko 97.000 ljudi.

Mi smo neki dan u Bosni i Hercegovini imali promociju novog političkog lidera, medijskog magnata (...) koji je, takođe, manipulirao (...) činjenicom o ukupnom broju stradalih u Bosni i Hercegovini. Znači on je opet na toj tezi „bošnjačke žrtve“ spomenuo broj od 200.000 ubijenih Bošnjaka (...) Istraživačko-dokumentacioni centar u Bosni i Hercegovini je došao do neke cifre (...) mislim da je ona manja od 100.000. 97.000 ukupno stradalih, znači na svim stranama u Bosni i Hercegovini. (Damir Šimić, TV BH1, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Hrvatski mediji koji prate suđenje hrvatskim generalima za ratne zločine - izveštavaju u njihovu odbranu.

To je takođe vrlo teška pozicija vas koji tražite potporu medija u ovim državama. Često pratim hrvatske medije (...) može se zapravo primjetiti, (...) da je pristup izvještavanju (...) suđenju za ratne zločine uglavnom proaktivan u zaštitu hrvatskih generala kojima se sudi. (Damir Šimić, TV BH1, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Bez obzira da li će REKOM utvrdi činjenice i pomoći budućim generacijama da shvate šta se desilo, to neće sprečiti manipulaciju podacima.

Ukoliko uspije ovaj projekt, ukoliko ostvari svoj cilj istine da bi on dugoročno, znači narednim generacijama mogao ostaviti nešto zbog čega će oni bolje poznavati ono što se ovdje desilo (...) to opet neće pomoći da se ne manipulira podacima bez obzira koliko vi činjenica i istina utvrdili i objavili ih u bilo kakvim dokumentima. (Damir Šimić, TV BH1, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Na Kosovu postoji problem sa identifikacijom posmrtnih ostataka. Upravo zato je potrebno poći prvo od nacionalnog/državnog nivoa, pa se onda povezivati na regionalnom nivou.

Na Kosovu imamo problem, sahranili smo 2.000 ljudi bez DNK analize, dok se u mrtvačnici u Prištini (...) nalaze (...) još 400 posmrtnih ostataka čiji se DNK ne poklapa sa analizama koje su dali članovi porodica. Mi imamo, znači, problem unutar same zemlje (...) Smatram da bi bilo daleko bolje ako budemo polazili od zemalja, a da se nakon toga sretnemo na regionalnom planu. (Ardijana Fači, Koha Vision, Kosovo, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Činjenice nisu dovoljne. Potrebno je ratne zločine prikazati u kontekstu, a to ne odgovara vlastima u regionu.

Ja sam tu strašno pesimista, jer znamo kada se stvorila moć, znamo kada se stvorio novac i tim strukturama [političarima] istina ne odgovara (...) U Crnoj Gori je pre tri, četiri godine (...) snimljen jedan dokumentarni film (...) koji se bavio agresijom na Dubrovnik. U tom filmu je sve vrcalo od činjenica (...) Međutim politička dimenzija čitavog tog pohoda na Dubrovnik (...) apsolutno je nema. Tako da jednim činjeničnim pristupom došlo do toga da je ispalo da su se bradati, pijani ljudi zaletali na svetsku

baštinu vođeni nekom antičkom energijom i slično. Karikiram namjerno (...) hoću da kažem da se taj kontekst mora pojaviti kroz to kako će se slagati činjenice, a to njima ne odgovara. (Branco Mandić, Vijesti, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Medijska kampanja treba da bude ozbiljna i nju treba da vode posvećeni ideji.

Vaša medijska kampanja mora da bude vrlo ozbiljna (...) Ja bih vam savetovao da bukvalno formirate tim za to (...) Na ovome mogu da rade posvećeni ljudi (...) Znači neko ko ima dovoljnu snagu (...) treba bukvalno partizanski ići sa nekim jakim pojedincima (...) Ja mislim da ima dovoljno ljudi koji su posvećeni ovome. Za ove probleme mora neko ko će da ih nosi kući. (Branco Mandić, Vijesti, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

REKOM treba da podigne svest ljudi da svi treba da se suoče sa prošlošću.

To šta hoću da kažem je da REKOM mora da pokuša da stvori neki alternativni pristup ljudima pošto je to najbitnije, znači ta svest, podizanje svesti, da svi treba da se suočavamo sa prošlošću. (Idriz Seferi, Koha Ditore, Kosovo, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

REKOM je bitan da bi se u Srbiji govorilo o albanskim žrtvama, a na Kosovu o srpskim.

REKOM [je] bitan za budućnost svih nas, znači treba da radimo na tome i da to podržimo (...) Mnogi ljudi ovde ne znaju da je oko 10.000 ljudi na Kosovu ubijeno, imaju strah da će samo srpske žrtve biti pominjane i tako dalje, dok se ovde govori samo o srpskim žrtvama. (Idriz Seferi, Koha Ditore, Kosovo, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

U čitavom regionu mediji prate samo činjenice u prilog „svojih“ žrtava.

U Bosni i Hercegovini od početka rata, a evo i na Kosovu od 1999. godine ... Imamo sistem da se priča samo jedan dio priče, priče koja odgovara u određenoj sredini (...) treba se napraviti otklon od prakse da se prate samo činjenice (...) samo isključivo „naših“ žrtava (...) Na primjer, suđenja Bošnjaci prate tako da ukoliko se sudi nekom Srbinu, (...) da se prati samo što stoji u optužnica, nikada odbrana; ukoliko se sudi Bošnjacima, prati se samo odbrana, a ne uopšte šta stoji u optužnici (...) imamo dosta izgrađen taj sistem da znamo samo jedan dio priče. (Sanja Škuletić, Avaz, BiH, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Mediji će početi da prate aktivnosti Koalicije za REKOM ukoliko konsultacije postanu politički događaj.

Mi ćemo vas pratiti [Koaliciju za REKOM] ukoliko vi zaista napravite dobar politički događaj (...) Vi zaista morate da se potrudite da, evo, kao i ovi ljudi koji su to namerno ili

nenamerno uspele od nečega što je trebalo da bude samo gej parada, da postane glavni politički događaj u zemlji. (Sanda Savić, B92, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Čim bude formirana, komisija će postati predmet antikapmanje.

Onog trenutka kad se objavi samo postojanje te komisije, da počinje da radi, mi već svi možemo da vidimo hiljadu napisa u novinama, zašto ponovo još jedna komisija za istinu, ko ju je poručio, kome odgovara, kakva će biti i sve već možemo da pretpostavimo šta ćemo sve da vidimo (Vesna Sladojević, Radio-televizija Srbije, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Najveća vrednost REKOM-a je da će omogućiti mladima i budućim generacijama da saznaju o svemu šta se desilo preko priča ljudi sa prostora cele bivše Jugoslavije.

Mislim da je važno [REKOM] upravo zbog budućnosti. Želim da moje dete jednog dana (...) kada ode na internet i kada poželi da sazna detalje o onome šta se dešavalo na prostorima gde su živeli njeni roditelji, da sazna nešto šta je najbliže istini, a saznaće nešto šta je najbliže istini tako (...) što će svoju istinu ispričati svi ljudi koji su učestvovali u tome, odnosno ljudi sa svih prostora (...) i mislim da je to najveća vrednost ovog projekta. (Vesna Sladojević, Radio-televizija Srbije, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

REKOM će imati problem da dobije podatke i dokumenta u posedu državnih organa.

Ukoliko tražimo dokumenta od njih [institucija] i podatke da bismo lakše došli do činjenica, to smo tek svedoci da teško da ćemo doživeti, daće ih onda kada oni to budu hteli. Na žalost to smo svaki dan svedoci na svakom suđenju za ratne zločine. (Vesna Sladojević, Radio-televizija Srbije, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Informativni programa Radio-televizije Srbije izveštavaće sa konsultacija, ali kvalitet priloga zavisi od zainteresovanosti novinara koji izveštava. Svedočenja žrtava treba emitovati u posebnim emisijama, jer stvaraju jači utisak. Specijalne emisije o žrtvama pomažu da priče o žrtvama dobiju više gledalaca.

Pitanje izveštavanja sa ove konferencije [konsultacija], recimo, ili sa neke sledeće (...) To će se uvek uraditi (...) u Informativnom programu Radio Televizije Srbije (...) Mi ćemo imati svoje predstavnike (...) ali sa koliko će se iskrenosti pozabaviti samom budućnošću ove ideje, to zavisi od autora lično odnosno od kolega koje će se time baviti, koliko će ući u tu priču (Vesna Sladojević, Radio-televizija Srbije, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Mislim da treba pojedinačna autorstva negovati (...) u posebnim terminima, jer to ne može da ide u dnevnom informativnom programu gde vas ubijaju dnevni događaji. Ako

će deo rada te komisije biti svedočenja žrtava kao što vidim da je planirano (...) mislim da je to uvek bolje raditi u posebnim terminima, u posebnim emisijama i posebnim autorskim delima koja ostavljaju mnogi jači utisak. (Vesna Sladojević, Radio-televizija Srbije, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Da li ste razmišljali eventualno o udruženju ili mrežnoj podršci medija [Koaliciji za] REKOM? (...) Da li postoji neka varijanta da određeni mediji (...) potpišu ugovor sa vama i time se, da kažem, obavežu da emituju neke specijalne emisije ili nešto slično tome? (...) govorim o efektu (...) kako ćemo mi vama da pomognemo u priči da žrtva dobije više gledaoca, da kažemo tako (Rajko Šebek, TV IN, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

REKOM mora precizno definisati pojam žrtve i on se mora primenjivati u svim državama, u protivnom će ideja biti kompromitovana.

REKOM mora jasno i precizno da definiše pojam žrtve i da ga dosledno primeni u svim sredinama u kojima će biti nadležan (...) U suprotnom rizikujemo da uđemo u priču i kao društva, a i [Koalicija za] REKOM sam o „našim i vašim žrtvama“, o „žrtvama prvog i drugog reda“ i to bi celu priču nepovratno kompromitovalo (...) pre nego što bi se razne političke elite uopšte našle u situaciji da odlučuju o REKOM-u (Zoran Sekulić, FONET, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Žrtve su žrtve, ne postoje „naše“ i „njihove“. Žrtve moraju imati jednak tretman – taj pristup obezbediće inicijativi kredibilitet, autentičnost i verodostojnost.

Nisu svi zločinci isti (...) ali žrtve su žrtve. I ne postoje naše i vaše, postoje žrtve i ako je smisao ove komisije da se čuje glas žrtava onda te žrtve moraju da imaju zaista jednak tretman (...) Javnosti ćemo pridobiti i vi kao [Koalicija za] REKOM i mi kao mediji ukoliko ova priča od početka bude imala kredibilitet, bude autentična i verodostojna i rađena bez bilo kavih predrasuda. (Zoran Sekulić, FONET, Srbija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Inicijativa REKOM ima protiv sebe javnost koja poziva da svi zločinci treba da odgovaraju, s tim da su zločinci uvek drugi.

80 posto ljudi po istraživanju (...) govorim o sredini iz koje ja dolazim [Banja Luka] (...) reklo je da u suštini svi ratni zločinci treba da odgovaraju (...) U istoj anketi, isti postotak ljudi kaže da „mi [Srb] nismo činili ratne zločine“. To je u stvari ta naša javnost koju mi sada provociramo. (Aleksandar Trifunović, Buka, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Učestvovanje u ratu je i nečinjenje. Tek kada o tome otvorimo raspravu, imamo pravo da se pitamo šta će reći naša deca.

Mi moramo da dođemo do tog ispiranja mozgova ljudima da je bilo rata, da je bilo žrtava, da smo učestvovali u tome. Da je to što smo "nečinili" značilo da učestvujemo u

tome. Mislim tek tad ćemo uopšte imati pravo da pričamo šta će to naša djeca da osjećaju ili ne, da li će ih interesovati ili ne. (Aleksandar Trifunović, Buka, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

U BiH inicijativa ne može dobiti političku podršku bez pritiska međunarodne zajednice.

Pričao sam sa kolegama iz BiH i svi potihom govore (...) da inicijativa ne može nikada dobiti političku podršku i da tamo, pošto je država pod laganim protektoratom, možda bi se poslušala međunarodna zajednica. (Saša Kosanović, Hrvatska radio-televizija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Uslov primanja u Evropsku uniju treba biti da među državama kandidatima nema sukoba.

Ako te elite [u regionu bivše Jugoslavije] žele ući u Evropsku uniju, da bi se trebalo raditi na tome da je uvjet primanja u Evropsku uniju - da se ovi naši plemenski sukobi završe prije nego što jedna zemlja postane ozbiljan kandidat. Ili prije ulaska u Evropsku uniju da se sve te pločice postave i da se završi ta priča. (Saša Kosanović, Hrvatska radio-televizija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Hrvatska je donela Deklaraciju o domovinskom ratu kojom se negira učešće u ratu u BiH. Iz tog ugla u BiH se ništa nije desilo što ima veze sa Hrvatskom.

Kako vi mislite riješiti recimo mali problem da Hrvatsku apsolutno ne interesira ništa što se nije dogodilo u Hrvatskoj, nikakvih milion potpisa: gledaće se koliko je tu Hrvata, koliko je tu Srba, koliko se Kineza potpisalo. Hrvatska je donijela u Saboru, izglasana je Deklaracija o domovinskom ratu u kojoj je glavna stvar bila da se ogradimo od učešća Hrvatske u ratu u Bosni i Hercegovini. Dakle, hrvatske građane, hrvatsku politiku ne zanima ništa u Bosni, ništa se tamo nije događalo vezano za nas, da ne govorim o nekoj Srbiji, Kosovu, Crnoj Gori. (Saša Kosanović, Hrvatska radio-televizija, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

REKOM treba da sastavi listu logora i mesta zatočenja i da preporuči da se sva mesta stradanja obeleže.

Jedna od lista koje će nadam se biti dio budućeg izveštaja REKOM-a, će biti lista mjesta zatočenja i logora i uz to može ići i preporuka da se obilježe sva mesta stradanja (Vesna Teršelić, Documenta, Hrvatska, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Koalicija za REKOM treba da formira medijski tim koji bi radio na povezivanju javnih servisa u regiji, kako bi se u svim državama čula javna svedočenja žrtava i odluke sudova za ratne zločine.

Mislim da bi ova Koalicija za osnivanje REKOM-a eventualno možda morala imati jedan (...) medijski tim, a zadatak tog tima bi bio (...) trebalo bi insistirati kod nacionalnih televizija da sarađuju, jer (...) su oni javni servisi, znači zastupaju javni interes (...) Jedna od ideja ili preporuka bi bila da emituju javna slušanja žrtava (...) Imamo, na primjer, suđenje za ratne zločine u Srbiji i Bosni i Hercegovini i (...) u Hrvatskoj (...) ono što bih ja predložila i što bi taj tim trebao da uradi jeste da se te televizije povežu, da mi u Crnoj Gori čujemo šta je to odlučio sud za ratne zločine u Beogradu ili u Sarajevu jer mi smo apsolutno izolovani. (Sonja Radošević, slobodna novinarka, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Za promociju Inicijative za REKOM potrebno je angažovati javne ličnosti koje su poznate u regionu.

Jedno od (...) medijskih lukavstava (...) jeste i korišćenje javnih ličnosti koje su percipirane kao pozitivne osobe, uspješne u svojim poslovima, obično u nekim poslovima koji imaju odjeka u javnosti (...) E sada bi bilo vrlo interesantno ići dalje (...) da se nekako uveže regionalno, da upravo osoba iz Hrvatske, javna ličnost, govori o nečemu što je vezano za zločin u Hrvatskoj i u Beogradu za Srbiju i tako (...) i sad sa jasnim naglaskom da iza svega toga stoji Inicijativa za REKOM. (Brano Mandić, Vijesti, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Alternativni mediji su takođe važni - imaju svoju specifičnu publiku.

Ignoriranje tih alternativnih medija nije uopće produktivno, jer ti mediji imaju svoju specifičnu publiku i svoju specifičnu snagu i mislim da jednostavno na regionalnom nivou bi trebalo nastojati umrežiti. (Jelena Svirčić, H-alter, Hrvatska, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Za sve medije su važne životne sudbine i o njima će svi pisati i izveštavati.

Ja mogu sigurno da kažem da su teme koje smo ovdje danas imali (...) same po sebi interesantne i one će sigurno biti na stranicama naših novina, to je 100 posto (...) Ono šta je interesantno za sve štampane i elektronske medije su životne sudbine. Mi ovdje sigurno imamo puno materijala da pišemo i pisaćemo sigurno. (Mladen Milutinović, Dan, Crna Gora, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Mediji su spremni da REKOM-u stave na raspolaganje svoju arhivu.

Mi [FENA] imamo ratnu arhivu raznih događaja i raznih interpretacija tih događaja i zločina (...) Tu arhivu mi možemo zajedno i sa kolegama iz HINE ili iz SRNE da ponudimo kad vam zatreba nešto, neki podaci iz 1993, 1994. o nekom događaju. (Zoran Ilić, FENA, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

U ime Novinske agencije BETA nudim arhivu koja je isto bogata. (Dinko Gruhonjić, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Nema medijske kampanje bez dosta novca.

Budimo realni, mislim da će ovdje trebati dosta novca. Ako Dodik može da izdvoji pet miliona za medije u Republici Srpskoj, mislim da ćete vi otprilike taj iznos za isti taj entitet izdvojiti. Čisto sumnjam da će bez novca biti ovako šta, uprkos tome što mi svi ovdje ponavljamo kako je sve to super, sjajno, krasno, mislim da će to morati biti i novčano potkovano. (Sanja Škuletić, Avaz, BiH, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Novinarima treba obezbediti trening i pružiti punu podršku ako pišu o ratnim zločinima.

Treba da budemo [Koalicija za REKOM] otvoreni prema (...) novinarima u onom smislu podrške njihovim radu (...) raditi treninge s njima, davati podršku ako pišu o ratnim zločinima, imaju probleme u svom radu, pretnje, pritiske i slično. (Aleksandar Trifunović, Buka, BiH, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Regionalni servis ERNO čiji su članovi javni servisi iz Slovenije, BiH, Srbije, Crne Gore, Makedonije, Bugarske i Rumunije može pomoći u promocije ideje REKOM.

Javni servisi u regionu još uvijek saraduju [preko regionalnog servisa ERNO]. Mi imamo svakodnevnu razmijenu dnevnih vijesti odnosno dnevne slike iz cijelog regiona, znam da je postojalo i svojevremeno bilo projekata (...) Oni [javni servisi] su svojevremeno uradili određene projekte po određenom pitanju koja su u određenom momentu bila problem u regionu. Kao trgovina ljudima (...) Tako da se na taj način može probati preko ERNO-a organizovati da se uradi neka priča, znači da svaki centar uradi određeni segment i da se onda to sklopi i da se napravi priča o ideji cjelov i šta se želi postići s tim (...) članovi su Slovenci, HRT, BHT, Federalna Televizija, RTS, Radio Televizija Podgorice, Makedonija, čak i Bugari i Rumuni (...) u okviru tog regionalnog servisa. (Željko Tica, FTV, BiH, Regionalne konsultacije sa novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)

Treba pripremiti jednu TV emisiju o REKOM-u – Da ili Ne, koju bi prikazale sve televizije u regionu.

Možda bi dobro bilo pripremiti jednu emisiju koja bi trajala možda nekih sat vremena, gdje bi se iskoristili svi ti materijali koje poseduju i FONET i Sarajevo i sve televizijske stanice (...) u regionu (...) Možda nekih pola sata prije toga priča o REKOM-u da ili ne, sagovornici koji su za i protiv i nakon toga da se ide sa tom emisijom. (Budimir Raičević, Radio Crne Gore, Regionalne konsultacije s novinarima, Novi Sad, Srbija, 26. septembar 2009.)